

này, nhưng như một công cụ để điều khiển các ý niệm hơn là để truyền tải chúng. Nó phần nào dựng lên bức vách màu mè, ngăn tôi trình bày nội tâm thực sự của mình.

Mặt khác làm quảng cáo hướng tới đại chúng giúp tôi tiếp cận nhiều phương thức biểu đạt, thấu hiểu hành vi của nhiều tệp người. Điều đó giúp tôi (một cách bản năng) nói câu chuyện của mình trong ngôn ngữ mà người khác có thể hiểu.

Kết nối với một đối tượng nào đó vẫn là điều mang giá trị với tôi. Được kẻ khác đọc tác phẩm và tìm ra tầng nghĩa mới, có khi sâu sắc hơn, có khi bay bổng hơn, đó có thể là bước cuối cùng để hoàn chỉnh những gì mình đã làm ra. Và biết sao không, những cuộc ‘read between the lines’ này không bao giờ dừng lại. Khi gặp đối tượng mới, sẽ có thêm những cuộc hiểu nhau bất ngờ.

Đến đây, bạn nghĩ sao về những câu chuyện của tôi? Bạn có thể chia sẻ về mối quan hệ của bạn với các chất liệu này? Điều gì đã khiến bạn quan tâm, thích thú tới chúng?

Bạn sẽ tiếp tục với dự án này như thế nào sau triển lãm?

Nếu sau triển lãm, tôi tìm được lời giải cho điều mình đang tự vấn thì tôi sẽ dừng nó. Vì giống như mối quan hệ, một khi cả hai đã đồng ý bước tiếp, thì đừng đào bới nữa.

Đến đây, bạn nghĩ sao về những câu chuyện của tôi? Bạn có thể chia sẻ về mối quan hệ của bạn với các chất liệu này? Điều gì đã khiến bạn quan tâm, thích thú tới chúng?

Đến đây, bạn nghĩ sao về những câu chuyện của tôi? Bạn có thể chia sẻ về mối quan hệ của bạn với các chất liệu này? Điều gì đã khiến bạn quan tâm, thích thú tới chúng?

Võ Thủy Tiên (sn. 1985, TP. HCM) sinh tại Phan Thiết, bắt đầu sống và làm việc tại TP. HCM từ năm 2003. Cô tốt nghiệp cử nhân nghệ thuật Đại học Kiến Trúc Thành Phố Hồ Chí Minh, và được coi là một “tắc kè hoa sáng tạo”, kiêm đồng thời 3 vai trò: giám đốc sáng tạo/tác giả/nghệ sĩ hình ảnh. Thực hành của Tiên diễn ra ở nhiều phương tiện khác nhau, bao gồm nhiếp ảnh, kể chuyện, sách, minh hoạ, hình động, phim, trong đó nhiếp ảnh thường xuyên xuất hiện. Cô đã xuất bản cuốn sách thiếu nhi đầu tay ‘The Alphabet I Found in Mom’s Kitchen’ (2017). Một số triển lãm nhóm mà cô đã tham gia bao gồm ‘Good 50×70’ (Milan, Ý, 2010); ‘I Love My City, My People’ (Sài Gòn, Việt Nam, 2013).

Đến đây, bạn nghĩ sao về những câu chuyện của tôi? Bạn có thể chia sẻ về mối quan hệ của bạn với các chất liệu này? Điều gì đã khiến bạn quan tâm, thích thú tới chúng?

Trung tâm Nghệ thuật Đương đại The Factory (The Factory) là công trình đầu tiên ở Việt Nam được xây dựng dành riêng cho các hoạt động văn hoá, nghệ thuật đương đại, được thành lập vào tháng 4 năm 2016. Là một tổ chức cá nhân và độc lập, The Factory xây dựng và giới thiệu các hoạt động mang tính liên ngành, nhằm mở rộng kiến thức về nghệ thuật đương đại và các xu hướng văn hoá ở Việt Nam. Ngoài ra, The Factory còn bao gồm một thư viện nghệ thuật với tài liệu nghiên cứu phong phú; chuỗi chương trình workshop giáo dục; khu vực làm việc nhóm kết hợp song song với nhà hàng hữu cơ và tổ hợp quán cà-phê, quầy bar. Hoạt động như một doanh nghiệp xã hội, mọi lợi nhuận từ các hoạt động kinh doanh của The Factory đều được đầu tư tiếp tục vào các chương trình nghệ thuật trong tương lai.

hỏi mang tính cơ bản của tôi đối với hôn nhân: rốt cuộc hôn nhân là gì, tại sao tôi cần nó, nó khác gì với sự ghép đôi thuần tuý của muôn loài?

Quá trình trước kết quả cũng khiến tôi hiểu thêm nhiều điều. Như trong tác phẩm ‘Gắn’, tôi những tưởng điều hàn gắn những mảnh vỡ là chất keo, nên việc tìm kiếm chất liệu này rất quan trọng với tôi, mất nhiều tháng. Khi tôi ngồi hàn gắn chúng, tôi cũng vẫn nghĩ như thế. Nhưng khi nhìn những chiếc chén đã được khôi phục, tôi nhận ra điều khiến chúng có vững chắc hay không là do những mảnh vỡ đã tựa vào nhau như thế nào. Điều đó giúp tôi hiểu tôi cần đặt nỗ lực vô đầu.

Đến đây, bạn nghĩ sao về những câu chuyện của tôi? Bạn có thể chia sẻ về mối quan hệ của bạn với các chất liệu này? Điều gì đã khiến bạn quan tâm, thích thú tới chúng?

Nhiếp ảnh và hình ảnh động là hai chất liệu chính mà bạn thường sử dụng trong thực hành của mình. Bạn có thể chia sẻ về mối quan hệ của bạn với các chất liệu này? Điều gì đã khiến bạn quan tâm, thích thú tới chúng?

Đến đây, bạn nghĩ sao về những câu chuyện của tôi? Bạn có thể chia sẻ về mối quan hệ của bạn với các chất liệu này? Điều gì đã khiến bạn quan tâm, thích thú tới chúng?

Đến đây, bạn nghĩ sao về những câu chuyện của tôi? Bạn có thể chia sẻ về mối quan hệ của bạn với các chất liệu này? Điều gì đã khiến bạn quan tâm, thích thú tới chúng?

Nhiếp ảnh đúng là chất liệu tôi hay dùng để truyền đạt các ý niệm, nhưng thực hành của tôi lại diễn ra nhiều ở giai đoạn trước nhiếp ảnh. Nhiếp ảnh đối với tôi là chất liệu, là giọng kể mà tôi thấy mình phù hợp. Nó bao gồm ngôn ngữ, hình ảnh, sự im lặng, không gian, thời gian đã bị đóng băng. Sau đó tôi tìm đến hình ảnh động, khi tôi muốn rã băng thời gian (hoặc đóng băng một khoảng rộng hơn của nó) với một mục đích cụ thể. Ví dụ ‘Vỡ’ là một bộ tác phẩm phải được biểu đạt qua cả nhiếp ảnh và ảnh động. Những bức ảnh truyền tải những khoảnh khắc lặp đi lặp lại (của ghen tuông, cãi vã); chuyện xảy ra như cơn bão, 3 bữa một ngày, 7 ngày một tuần. Chúng đúng nhưng khô khốc và phần nào phiến diện. Bằng cách thêm vào âm thanh, chuyển động và khoảng thời gian mà nó diễn ra trọn vẹn, những hình ảnh động sau đó phá vỡ sự phiến diện của nhiếp ảnh. Và dù rằng mọi thứ được cảm nhận khốc liệt hơn, thì chuyển động của sự đổ vỡ vẫn phần nào có âm điệu, có tính thơ.

Tuy nhiên tôi vẫn luôn tìm kiếm những chất liệu khác nhau, tôi không đoán trước tiến trình này sẽ dẫn mình tới đâu, tôi chỉ đi thôi.

Đến đây, bạn nghĩ sao về những câu chuyện của tôi? Bạn có thể chia sẻ về mối quan hệ của bạn với các chất liệu này? Điều gì đã khiến bạn quan tâm, thích thú tới chúng?

Bạn được biết tới dưới vai trò giám đốc sáng tạo trong nhiều lĩnh vực khác nhau, trong đó có ngành quảng cáo. Bạn cũng từng chia sẻ “Đối với tôi, thực hành nghệ thuật (cho cá nhân) là một phương thức giải thoát bản thân khỏi tình thế lưỡng nan của việc phải tồn tại và làm việc trong thế giới thương mại đại chúng”. Theo bạn, điều gì giúp phân biệt ‘nghệ thuật’ với ‘quảng cáo’, ‘cá nhân’ với ‘đại chúng’? Liệu ta có cần phân biệt hay không? Và, công việc làm giám đốc sáng tạo ảnh hưởng như thế nào tới thực hành nghệ thuật của bạn?

Quảng cáo là ngành công nghiệp, có xác định mục đích cụ thể cho mỗi bước đi của nó, phần lớn là thúc đẩy tiêu thụ. Còn nghệ thuật đối với tôi là chân dung của nghệ sĩ với tư cách cá nhân, có chứa hoặc không chứa mục đích. Quảng cáo phục vụ đại chúng, vì họ là đối tượng tiêu thụ nó. Còn nghệ thuật thì có hay không có đối tượng, hay đối tượng biến đổi, theo nhu cầu của từng nghệ sĩ. Tôi không chắc liệu ta có cần phân biệt hay không, tùy theo ‘ta’ là ai.

Khả rõ ràng là người ta thấy tôi là một người làm thương mại. Và đúng là như vậy. Tôi cũng dùng nhiếp ảnh trong lĩnh vực

của tôi, chứ không phải là một màn trình diễn được dùng để nói lên chủ đề. Tôi đã nhận ra: không một tác phẩm đơn lẻ nào tự thân có thể biểu đạt được toàn bộ cuộc hôn nhân này, chỉ đến khi chúng đứng cạnh nhau.

Đến đây, bạn nghĩ sao về những câu chuyện của tôi? Bạn có thể chia sẻ về mối quan hệ của bạn với các chất liệu này? Điều gì đã khiến bạn quan tâm, thích thú tới chúng?

Lựa chọn chủ đề và chất liệu, cũng như ngôn ngữ thị giác và tầng lớp cảm xúc trong các tác phẩm của bạn làm tôi nhớ tới nghệ thuật của các nữ nghệ sĩ Louise Bourgeois, Tracey Emin, Ly Hoàng Ly và Lê Hiền Minh. Như họ, bạn cũng quan tâm sâu sắc tới cơ thể và vị trí (trong gia đình và trong xã hội) của người phụ nữ; hay mối quan hệ/tình cảm giữa vợ chồng/mẹ con. Bạn có thể chia sẻ về các nghệ sĩ đã truyền cảm hứng cho bạn, và cách thức mà họ đã gây ảnh hưởng tới thực hành của bạn?

Thực ra, tôi biết và dõi theo nhiều nghệ sĩ nam hơn. Ví dụ, tôi hứng thú với Ai Weiwei và cách ông truy đuổi hiện thực và phản kháng xã hội. Tôi thích Andy Warhol và nỗ lực xóa nhòa các ranh giới của ông, trong đó có quảng cáo thương mại và nghệ thuật. Hoặc đơn thuần là xem các tác phẩm của ông tôi thấy vui. Tôi tìm thấy sự đồng cảm từ Wolfgang Tillmans, ông cũng là một nghệ sĩ thương mại dẫn thân vào thực hành nghệ thuật. Tôi cũng học từ nhà văn John Steinbeck về tư tưởng gìn giữ những điều khác biệt trong văn hóa (dù chúng có nằm trong tiêu chuẩn của toàn thế giới hay không) - là động lực cho sự tồn tại đa dạng mà đang ngày càng mất đi trong một thế giới liên tục tiến tới toàn cầu hóa (Ai Weiwei cũng là một thành viên tích cực ủng hộ xu hướng này).

Đến đây, bạn nghĩ sao về những câu chuyện của tôi? Bạn có thể chia sẻ về mối quan hệ của bạn với các chất liệu này? Điều gì đã khiến bạn quan tâm, thích thú tới chúng?

Có một mâu thuẫn khá rõ là, tôi quan tâm và gánh lấy ảnh hưởng từ những người có đặc tính trái ngược với mình. Có lẽ tôi muốn tìm hiểu những gì mình không thích, hoặc không hiểu. Tôi bị ảnh hưởng bởi họ không ít, nhưng không phải về phong cách, mà là luồng tư tưởng, có khi rất đối nghịch. Có lẽ, như họ, tôi cũng quan tâm sâu sắc tới vị trí của nghệ sĩ ở lẫn ranh nghệ thuật, thương mại, tiếng nói cá nhân và thị hiếu đại chúng. Còn ngôn ngữ cá nhân và lựa chọn chủ đề của tôi vẫn mang tính nữ và riêng tư. Đó là lý do tại sao bạn có liên tưởng đến các nữ nghệ sĩ. Chắc do những người mang tính nữ quan tâm đến những mối quan hệ cá nhân hơn, chúng quan trọng với họ, chúng cũng phong phú trong tâm trí của họ.

Đến đây, bạn nghĩ sao về những câu chuyện của tôi? Bạn có thể chia sẻ về mối quan hệ của bạn với các chất liệu này? Điều gì đã khiến bạn quan tâm, thích thú tới chúng?

Đồng thời xuất hiện trong tác phẩm của bạn là các ‘hành động’ vừa mang tính phá huỷ, vừa mang tính hàn gắn: bổ (đôi), đập (vỡ), gắn (lành), ghép (cặp). Đối với bạn, điều gì quan trọng hơn? ‘Trình diễn’ và quá trình nơi các đồ vật, hoa trái bị thay đổi về phom dạng, cấu trúc, bản chất? Hay kết quả cuối cùng (dưới dạng nhiếp ảnh và điêu khắc) khi chúng được/bị bàn tay bạn hoàn thiện hoá, và trở thành những thể khác?

Kết quả mang ý nghĩa lớn, nhưng quá trình quan trọng hơn. Việc truy đuổi kết quả có thành công hay không nằm ở chỗ tôi có thành thực trong cuộc ‘trình diễn’ trước nhiếp ảnh/điều khắc hay không. Quá trình đó diễn tới diễn lui, thay hình đổi dạng nhiều lần cho tới khi tôi triệt tiêu mong muốn ‘sắp đặt’, chế ngự mọi thứ. Thử lấy tác phẩm ‘Ghép’ làm ví dụ. Tác phẩm này khá phức tạp mà nếu chỉ nhìn kết quả sẽ không tưởng tượng được lúc ‘trình diễn’ tôi đã mổ xẻ, tháo dỡ, tác động đến cấu trúc của các vật liệu với nhiều lập luận khác nhau. Tuy nhiên, hình thái cuối cùng lại là phiên bản đơn giản nhất. Sự đơn giản chứa đựng một quá trình phức tạp phần nào phản ánh tính chất của ý niệm hôn phối. Nó cũng dẫn dắt tới câu

Một đối thoại giữa Võ Thủy Tiên và giám tuyển Bill Nguyễn

Đến đây, bạn nghĩ sao về những câu chuyện của tôi? Bạn có thể chia sẻ về mối quan hệ của bạn với các chất liệu này? Điều gì đã khiến bạn quan tâm, thích thú tới chúng?

Triển lãm cá nhân đầu tiên của bạn mang tên ‘Cuộc hôn nhân này’ (‘My marriage’), một tựa đề mang tính cụ thể và gợi cảm giác cá nhân cao. Lí do gì đã thu hút bạn tới chủ đề này? Quá trình bạn gỡ bỏ, đào sâu, rồi thị giác hoá chủ đề này đã diễn ra như thế nào?

Tôi và chồng hẹn hò 10 năm mới cưới. Quen một người quá lâu, tôi không nghĩ kết hôn là quan trọng nữa. Nhưng cái gì đến cũng đến. Tưởng không gì thay đổi, nhưng khi tình trạng thay đổi, tính chất cũng thay đổi. Một nửa thời gian tôi dùng để hoài nghi, một nửa để xua đuổi tình trạng mới này. Tuy nhiên, điều này lại tách bạch với cảm xúc của tôi về chồng mình.

Vòng luẩn quẩn trên vừa làm tôi mất sức, vừa kích thích nhu cầu sáng tác. Tôi cần làm gì để phản chiếu những suy nghĩ không thể đối thoại bằng lời? Nói cách khác, tôi không chọn chủ đề này để sáng tác, mà tôi đang sáng tác để chữa lành. Vì vậy, việc này rất cá nhân.

Tôi dùng những chất liệu xung quanh đời sống của chúng tôi; tự hỏi chúng chứa đựng kí ức gì về cuộc hôn nhân đang diễn ra, thỉnh thoảng là những kí ức giả do tâm trí tôi tự lập nên. Tôi đưa những kí ức đó vào nhiếp ảnh và video, cốt không phải để phức tạp hoá mọi thứ bằng thị giác, mà là để chúng có giọng điệu. Kí ức thì vô hình, nhưng câu chuyện thì có hình thức, và đó là giọng kể.

Đến đây, bạn nghĩ sao về những câu chuyện của tôi? Bạn có thể chia sẻ về mối quan hệ của bạn với các chất liệu này? Điều gì đã khiến bạn quan tâm, thích thú tới chúng?

Trong loạt tác phẩm có mặt tại triển lãm, ta thấy sự xuất hiện lặp đi lặp lại của các hình tượng rau củ, hoa trái, đồ vật hằng ngày thường thấy trong khung cảnh gia đình, bếp núc. Sự lặp đi lặp lại này dường như muốn người xem chú ý tới những thứ thường bị bỏ qua. Lựa chọn các rau củ, hoa trái, đồ vật (mà tôi cho rằng là tượng trưng cho tính nữ, tình yêu thương và tính gia đình) có ý nghĩa gì với bạn?

Với tôi, gia đình mang một ý nghĩa khác hôn nhân. Tôi vừa tận hưởng, vừa thấy ràng buộc, vừa biết ơn. Chuối đồ vật trong gia đình như hoa trái, rau củ, vật dụng đã được tôi dùng đi dùng lại qua nhiều tác phẩm. Đó là cách tôi tỏ lòng biết ơn đến không khí gia đình mà tôi có. Trong một vài tác phẩm, tôi đã chủ ý đánh tráo thủ pháp, dù tôi chụp vật thể, nhưng chúng không phải là ảnh tĩnh vật mà là ảnh chân dung. Chúng là chân dung của tôi trong mối quan hệ gia đình.

Đến đây, bạn nghĩ sao về những câu chuyện của tôi? Bạn có thể chia sẻ về mối quan hệ của bạn với các chất liệu này? Điều gì đã khiến bạn quan tâm, thích thú tới chúng?

Tiếp cận triển lãm của bạn đồng nghĩa với việc tiến vào một thế giới thị giác đa dạng cảm xúc: vừa hỗn độn vừa ngăn nắp (trong ‘Cúng’); vừa lãnh đạm vừa nồng ấm (trong ‘Ghép’, ‘Đu & Đủ’); vừa khắc nghiệt (trong ‘Vỡ’) vừa nhẹ nhàng (trong ‘Con’). Chủ ý của bạn đằng sau việc tạo ra không gian tràn ngập cảm xúc đa chiều này là gì?

Tôi đã không tính toán. Đó là điều tôi cố tránh trong dự án này: tính toán quá nhiều. Tôi không tưởng tượng trước kết quả, và không đặt câu hỏi liệu nó có đạt được mục đích gì không. Thực hành của tôi diễn ra ngay lúc nó đang diễn ra. Quá trình thực hành bao gồm cả việc loại bỏ rất nhiều tác phẩm, loại thẳng tay chứ không phát triển thành phiên bản khác, vì theo tôi, chúng là những tác phẩm chứa đựng sự không thành thực. Vì vậy, nếu sự đối lập cảm xúc có hiện diện trong triển lãm, thì đó chính là sự hỗn độn của cuộc hôn nhân